

Людмила ПАСИК,

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької філології
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк*

ЛЕКСИЧНА ОБ'ЄКТИВАЦІЯ КОНЦЕПТУ KRIEG У НІМЕЦЬКОМУ ВІРТУАЛЬНОМУ ДИСКУРСІ

Уже третій рік триває повномасштабна війна росії проти України. Світова громадськість не залишається осторонь від тих подій, які розгортаються в Україні. Німецькі ЗМІ також висвітлюють ті звірства, які вчиняють окупанти, і думки та висловлювання світових лідерів, політиків, громадських діячів з цього приводу. У лінгвістичних дослідженнях знаходимо таку думку, що війна у її фізичному вимірі та дискурс про війну з'являються одночасно, тому що усе, що відбувається, піддається дискурсивному осмисленню, словесному опису та аналізу, фізичний модус існування війни завжди йде у супроводі її дискурсивного модусу, а війни набувають сенсу і статусу війни лише разом з дискурсивними формами [1, с. 78].

Мета запропонованої розвідки полягає у з'ясуванні засобів лексичної об'єктивації концепту KRIEG у німецькому віртуальному дискурсі, зокрема в *Українському воєнному щоденнику* на сторінці *Tagesspiegel*, автором якого є Юрій Гуржи.

Концепт – основний термін когнітивної лінгвістики, дослідженню якого присвячені праці українських та зарубіжних лінгвістів [1; 2; 5]. Як уже згадували у попередніх розвідках [2], вважаємо, що концепт – це культурно детермінована ментальна одиниця, яка відповідає за вибір мовних засобів об'єктивації, регулює комунікативну поведінку, має складну будову, формується на основі загальнонаціональних ознак, які доповнено ознаками індивідуального досвіду й особистої уяви, містить оцінне ставлення до своїх референтів, у сукупності з іншими концептами формує концептуальну картину світу народу, яка частково знаходить відображення в мовній картині світу [2, с. 58].

Ключовим словом досліджуваного концепту є лексема *der Krieg*, яка у тлумачному словнику під редакцією Дудена має таке значення: *mit Waffengewalt ausgetragener Konflikt zwischen Staaten, Völkern; größere militärische Auseinandersetzung, die sich über einen längeren Zeitraum erstreckt* [3]. У словнику DWDS є таке трактування: 1) *organisierte militärische Auseinandersetzung meist großen Ausmaßes und längerer Dauer zwischen Staaten, Militärbündnissen, ethnischen, sozialen oder anderen Interessengruppen*; 2) (übertragen) a) *mit großem Aufwand geführte staatliche oder gesellschaftliche Agitation bzw. Aktion gegen etw. oder jmdn.*; b) *heftige, meist langwierige Auseinandersetzung* [4].

Лексема *der Krieg* є складником багатьох композитів, у яких конститuent *Krieg*- виступає:

- першим компонентом: *Kriegstagebuch, Kriegstag, Kriegstreiber, Kriegsgeräusche, Kriegsausbruch, kriegsfrei, Kriegsdienst, Kriegsführung, Kriegsstrategie, Kriegsbilder, Kriegsverlauf, Kriegsverluste, Kriegssituation, Kriegshandlungen, Kriegsvorgang*, наприклад: *„Wir haben seit Jahren keinen direkten Kontakt, jedoch sehe ich gelegentlich ihre Posts auf Social Media und bin jedes Mal aufs Neue überrascht, wie gut es ihnen gelingt, eine parallele, **kriegsfreie** Realität zu erschaffen“* [6];
- другим компонентом: *Vernichtungskrieg, Angriffskrieg, Atomkrieg, Weltkrieg, Vertreibungskrieg, Informationskrieg, Abnutzungskrieg, Krimkrieg, Propagandakrieg, Rohstoff-Krieg, Bürgerkrieg, Gas-Krieg, Luxuskrieg, Cyberkrieg, Getreidekrieg*, наприклад: *„Sollten alle Friedensbemühungen scheitern, „würde es bedeuten, dass dies ein dritter **Weltkrieg** ist“* [6].

Окрім того, рашисти замість слова *Krieg* використовують евфемізми, щоб прикрасити усю трагічність і абсурдність ситуації, адже війна – це розпач, втрати, біль: *Militäroperation, spezielle Operation, Spezialoperation, militärische Sonderoperation, Ukraine-Krise*, наприклад: *Russland nennt den Krieg in der Ukraine „**Spezialoperation**“* [6].

Ілюстративний матеріал засвідчує також сполучуваність основного імені концепту з різними прикметниками і дієприкметниками, що сприяє вираженню різних ознак концепту: *andauernder, anhaltender, blutiger, brutaler, gegenwärtiger, mörderischer, russisch-ukrainischer, sinnloser, unfassbarer, unmenschlicher, verbrecherischer, verheerender, abnormaler Krieg (27 insgesamt)*.

Іменник *Krieg* сполучається також з дієсловами, які конкретизують його значення, наприклад: *den Krieg beginnen, gewinnen, verlieren, führen, erklären, beenden, verlängern, verurteilen*, наприклад, „*Hätte russland den Krieg gegen die Ukraine vor zehn Jahren nicht begonnen, hätte es heute keine Solidaritätsdemonstration am Brandenburger Tor gegeben*“ [6].

Отже, досліджуваний нами концепт KRIEG актуалізується у німецькомовному віртуальному дискурсі за допомогою лексичних засобів різної частиномовної приналежності: іменники, прикметники, дієслова.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барташук О., Ніколаєва А., Тарасюк М. Вербалізація концепту «війна» в романі Г. Вдовиченко «Маріупольський процес». *Філологічний дискурс*. 2020. № 11. С. 77–91.
2. Пасик Л. А. Об'єктивація та дискурсивна профілізація концепту PARTNERWANL/ВИБІР ПАРТНЕРА (на матеріалі німецької мови): дис. ... канд. філол. наук: 10.00.04. Запоріжжя, 2016. 240 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/02_2016/Pasyk_dis.pdf
3. Duden. URL: <https://www.duden.de/suchen/dudenonline/KRIEG> (abgerufen am 27.04.2024)
4. DWDS. URL: <https://www.dwds.de/wb/Krieg?o=krieg> (abgerufen am 27.04.2024)
5. Schwarz-Friesel M. Einführung in die Kognitive Linguistik. Dritte, aktualisierte und erweiterte Auflage. Tübingen: Francke. 2008. 298 S.
6. Tagesspiegel. URL: <https://www.tagesspiegel.de/kolumnen/ukrainisches-kriegstagebuch> (abgerufen am 26.04.2024)